

MANEL QUERALT

Vacu
o ser sufrinte

Prólogo de Francesc Torralba Roselló
Tradución de María Cuiñas Insua
Revisado por Paula Figueiras Carballo

Prólogo á versión galega

Entre a multitude de xéneros literarios que xa se inventaron e que están aínda por inventarse, poderíase dicir que a poesía é o máis internacional de todos. Se deixamos a un lado a lingua que o poeta emprega, se esquecemos a forma e a grafía das verbas que escolle, e quedamos soamente co contido, atopámonos co xénero máis humano, o que explora coma ningún outro eses sentimentos que toda persoa experimenta ao longo da súa vida.

Polo tanto, fronte á difícil tarefa de trasladar toda a angustia e a incerteza de Vacu dende o orixinal catalán á versión en galego, non teño máis remedio ca agradecerlle a Manel Queralt a súa capacidade para retratar con tanta xenialidade esa espiral de dor e sufrimento que constitúe a existencia do ser humano. Sen ornamentos innecesarios, sen medo a expresar a crueza da vida, este poeta logra chegar ao máis profundo de nós e dá cuns temores que temos agochados e preferiríamos esquecer para sempre. Por iso non fai falla ser un experto nin en literatura nin en filosofía para extraer a esencia dos seus versos: cada chanzo desa escaleira pola que avanza e retrocede Vacu é un instante de nós mesmos, é unha dificultade que soubemos superar ou que, pola contra, nos impide avanzar e ver qué nos agarda no seguinte tramo.

En realidade, tanto a poesía coma o comportamento de Manel Queralt son pouco comúns hoxe en día. A moi poucos tradutores se nos brinda a oportunidade de facer tan nosa unha obra, ademais de roubarlle protagonismo ao escritor e ter unhas verbas cos lectores. Non é sinxelo para a maioría dos autores o feito de confiar a un estraño algo tan persoal, tan seu, como pode ser a súa obra literaria; motivo de máis para ter a seguridade de que as páxinas deste libro son especiais en moitos aspectos.

Un deles sería a edición mesma do libro *Vacu, o ser sufrinte*. A pesar da enorme variedade lingüística e cultural da que gozamos en España, non abundan as oportunidades de pór en contacto estas linguas irmás nosas que son o galego e o catalán. Polo tanto, os que xa saben apreciar a riqueza das edicións bilingües poden seguir facéndoo con esta, e para os que represente unha novidade, estou segura de que descubrirán un novo xeito de saborear literatura, que oxalá lles sirva como precedente para sucesivas lecturas.

Por outra parte, esta posibilidade de dispoñer á vez do texto orixinal e da súa tradución supón un certo risco para a tradutora, xa que dá pé ás discrepancias na interpretación do poema en catalán ou á descuberta de posibles erros, por poñer algún exemplo. Os tradutores adoitamos estar sempre agochados nas sombras, pasando normalmente desapercibidos. Pola contra, neste caso eu mesma quedo nunha situación de vulnerabilidade á que non estou afeita;

non obstante, penso que aínda así este aspecto tamén engade un certo interese ó conxunto da obra: eu estou disposta a adoitir este novo reto.

Entre outras moitas cousas, o ideal sería que este libro servira entón para achegar un pouquiño Galicia e Cataluña, e espertar un interese recíproco por parte de ámbalas rexións. Como vén ocorrendo ao longo dos séculos, a literatura é un dos mellores modos de conseguilo, e grazas ás novas tecnoloxías e á xeneralización da cultura, xa non quedan pretextos para manterse illado do resto do mundo. Sexa a través de verbas, notas musicais ou pinceladas de cor, cada día faise máis sinxelo coñecer distintas formas de expresar os mesmos sentimentos, polo que penso que esta edición se atopa acorde co seu momento e así mesmo contribúe a enriquecer o panorama cultural do país.

Sobre esta obra xa pouco me queda por comentar, agás que é moi probable que non se pareza a nada do que estamos habituados a ler. Xa soamente falta a valoración máis importante de todas, a que normalmente se vai formando dende o primeiro verso ata o último e que, as moitas das veces, se perde no silencio, pero que dalgún xeito farase eterna: a túa, lector.

María Cuiñas Insua
Tradutora

Prólogo á primeira edición en catalán

Se a tarefa de prologar é difícil cando se trata de presentar unha obra de ensaio, aínda o é máis cando o prólogo ten que ser o preludio dun libro de poesía. Non é doado poñerse na perspectiva do autor e adiviñar o chorro de sentimentos e de pensamentos que configuran unha obra poética. O texto é a exteriorización dunha interioridade que busca a complicidade co lector. O poeta, manifestando ritmicamente a voz da súa interioridade, manifesta cara a fóra a súa identidade máis profunda, amosándonos o núcleo esencial do seu eu. Neste sentido, o acto de poetizar é un acto de denudación, de desvelo, porque o poeta móstrase espido diante dun descoñecido lector.

A medida que avanza no texto, o lector pódese sentir moi identificado con aquilo que palpita dentro da interioridade do poeta. Cando isto ocorre, a poesía remata formando parte do noso legado persoal, deixa de ser un obxecto intelectual ou literario, para se converter nunha ventá da propia subxectividade. Decote, os poetas saben expresar, mellor ca nós mesmos, aquilo que sentimos na profundidade do noso ser. Poñen palabras ás nosas impresións, aos nosos sentimentos, ás nosas emocións; axúdannos a definirnos máis perfectamente, aínda que xa sabemos que nunca nos definiremos totalmente, porque a palabra non pode conter a magnitude da experiencia

humana. Os poetas teñen o don da palabra, a plasticidade da imaxe e o ritmo necesario para que a obra teña a harmonía desexada.

A poesía, pois, permítenos acceder ao océano subxectivo do outro, aínda que este itinerario sempre presenta algúns escollos. A posibilidade de non ver o esencial ou de interpretar incorrectamente o núcleo da obra sempre está moi presente cando un se dispón a expor as ideas dun poeta. Con todo, o esforzo vale a pena, porque cada texto esconde posibilidades inéditas e cada lector fai seus os achados persoais. Ler poesía é coma empezar unha viaxe sen retorno. Non sabemos cara a onde nos levará, nin como seremos ó seu remate. Moi a miúdo, non é unha viaxe agradable, porque descubrimos ámbitos da nosa subxectividade e da existencia que preferiríamos non ter visto, pero o poeta non é o que nos amosa tan só o sublime que hai na vida, senón tamén aquilo escuro e mesquiño. Por iso, ler poesía esixe unha certa fortaleza de espírito, porque non sempre o lector está disposto a se enfrontar a si mesmo, nin aos límites do seu mundo.

O autor deste libro que está a ollar agora mesmo o lector invitoume a prologar esta obra poética, polo que me sinto agradecido e atemorizado á vez, por mor da tarefa que isto comporta. É que non é sinxelo cualificar con adxectivos a poesía de Manel Queralt. De entrada, poderíamos dicir que estamos diante dun poeta maduro que xa expresou noutros

textos moi logrados a súa concepción do mundo, o home e a existencia humana, que ofrece ao lector unha poesía de pensamento, unha poesía que ten como obxectivo central facer cavilar ó lector, levalo a lugares descoñecidos e propiciar nel o acto de pensar. Pero non se trata dunha poesía puramente intelectual porque, aínda que é rica en conceptos filosóficos – está chea de implícitos metafísicos –, é unha poesía intensamente apaixonada, que fai palpitar o corazón do lector e propicia nel estados de ánimo difíciles de definir a priori. Quen non estea disposto a experimentar transformacións nos seus ritmos habituais, mellor que non lea este poeta, porque a súa poesía é un torrente de ideas e de sentimentos que non deixan indiferente ao lector que se achega a elas.

Hai poetas que les e esqueces. Pero hai poetas que les e xa non podes esquecer nunca máis, non tan só porque nos tocaron algunha tecla da alma, senón porque nos baleiran por dentro e nos deixan á intemperie. Manel Queralt pertence a esta estirpe de poetas. Por iso me permito facerlle ao lector a seguinte advertencia: o que atopará nestas páxinas que seguen é poesía filosófica, é un longo poema de busca persoal, unha exploración honesta e á vez crúa da condición humana.

Non me propoño, o máis mínimo, dicir doutro xeito o que o poeta expresa tan belamente na poesía que nos regala; tampouco sería capaz. Porén, quero explorar o territorio

que nos amosa dende a perspectiva dun lector que tivo o privilexio de ler a súa poesía antes de ser editada en forma de libro. Ao final, o propósito dun prólogo non é comentar a obra que se prologa, senón potenciar a súa lectura, mostrar ao lector o valor do que ten diante, coa intención de que se dispoña a lelo, ou mellor dito, a recibilo e deixarse interpelar del. Se este prólogo acada esta fin, xa me darei por satisfeito, porque creo que a obra o merece.

Na nosa paisaxe cultural non abonda este tipo de poesía. Moi a miúdo, a poesía emprégase para embelecer retoricamente un discurso ou para amenizar un acto social; sen embargo, a poesía de Queralt non obedece a ningunha destas finalidades. É unha poesía que ten un profundo ton existencial, que nace dunha angustia vital, no sentido máis heideggeriano do termo, e que describe o lado máis escuro e problemático da vida humana. O poeta expresa ritmicamente a vivencia da angustia ante a nada, ante a constatación de que somos tempo que pasa, que somos seres-para-a-morte. Queralt enfróntase á experiencia do baleiro; non esconde a dureza desta realidade e invita o lector a facer o mesmo recorrido que el fixo solitariamente. Semella que o poeta busque un cómplice, unha voz amiga que participe da súa mesma experiencia.

Diante do precipicio do baleiro, é habitual a práctica da distracción, a fuxida cara ás cousas, a dispersión nos entretementos sociais. Na nosa sociedade, dispoñemos de

mecanismos moi potentes, tanto en intensidade coma en extensión, para manter permanentemente distraído o suxeito, permanentemente ocupado por feitos e noticias irrelevantes. Moitas veces, a poesía tamén obedece a esta función; pero non é esta a finalidade da poesía de Queralt.

O poeta déixanos plantados ante o horror do baleiro e, na beira do abismo, abandónanos, soamente para que pensemos onde estamos, quen somos e que lle da sentido ás nosas vidas. No seo dunha cultura chea de ruídos e de mensaxes anestésicas, a poesía de Queralt é, en certa maneira, contracultural, porque non se despreza no territorio da frivolidade, senón no vasto territorio da seriedade e da gravidade existencial. É moi posible que o lector posmoderno non acabe de comprender o drama de Vacu, o protagonista da obra. Se se produce este fenómeno, non é a causa do poeta, senón da distancia de experiencias que hai entre o poeta e o mundo. Pero algúns lectores, estou seguro, terán probado con amargor o baleiro que Vacu padece e, neste sentido, sentiranse identificados en parte co mundo que constrúe Manel Queralt.

Por todo, ben é posible dicir que a poesía de Queralt esixe un lector disposto a navegar moi lonxe, disposto a se somerxer na metafísica do absurdo e a tocar coas súas propias mans o carácter continxente e sobrante da existencia humana. Somos, pero poderíamos non ter sido.

Existimos nun mundo onde a magnitude do mal nos abafa. De feito, a experiencia da indixencia do ser vertebrada toda a poesía de Queralt. A caducidade de todas as cousas, o inexorable paso do tempo, a continxencia do mundo e das persoas, a fragilidade do eu e dos seus vínculos son cuestións centrais nesta opción poética. Todo é caduco no mundo de Queralt, pero o ser humano non vive perfectamente instalado nesta continxencia, senón que se sente profundamente incómodo e busca, desesperado, unha resposta, un sinal, un sentido a todo. A experiencia desta insostible levidade do ser, por dicilo coas palabras de Milan Kundera, xera un sufrimento que non é de tipo corporal, senón de carácter metafísico.

Na poesía de Queralt, o sufrimento convértese na clave de bóveda da existencia humana. O poeta pregúntase qué é o que xustifica a existencia, por qué razón o protagonista, Vacu, desexa seguir sendo, loitar para permanecer no ser. Vacu é o arquetipo do home que se enfronta responsablemente á súa vacuidade e, no canto de saír pola tanxente, busca desesperadamente unha razón que xustifique a súa existencia e que o ampare da tentación nihilista. Queralt pon no mesmo centro do poema a pregunta filosófica por definición: que é o que fai que a vida mereza ser vivida?

Vacu é un home fráxil, vulnerable, atezado pola dor, desorientado no gran labirinto da existencia, opaco e

afastado dos seus semellantes. O poeta obríganos a abrir a fiestra do baleiro, a mirar máis alá do que habitualmente miramos e a somerxernos na radicalizade do noso ser. O Ser de Vacu non se sostén sobre o Ser eterno dun Deus que ama dende a eternidade, senón no Baleiro máis fondo. Na poesía de Queralt non se detecta esta Presenza que dá sentido no Gólgota. Máis ben, parece dicirnos que asumir este baleiro é o único itinerario de liberación.

Neste longo poema, o autor expresa lírica e pateticamente a experiencia do baleiro, diso que os autores latinos chamaban o *horror vacui*. A personaxe central do poema, Vacu, que probablemente é o *alter ego* do poeta, recorre a xeografía do absurdo e móstranos os seus padecementos ao enfrontarse con esta experiencia. A posíbel disolución na nada, a incomunicación cos outros, a vivencia da soidade, a impotencia diante da magnitude do mal no mundo son omnipresentes na poesía de Queralt. É evidente que o lector pode compartir ou non a cosmovisión do poeta, pero en todo caso, terá que recoñecer que a perspectiva que nos ofrece Queralt conmove as nosas conviccións e fainos pensar. Tan só por este motivo, a poesía que está contida neste libro xa ten un gran valor.

Di o poeta que das grandes preguntas, daquelas que de verdade deixan unha ferida no fondo do corazón e que nos conmoven, “non se sabe gran cousa, nada se pode dicir”. A

poesía de Manel Queralt ten, ademais dunha gran beleza plástica, unha intensa forza metafísica, xa que, lonxe de moverse no plano da superficialidade, enfronta o lector cos grandes interrogantes da existencia. Neste sentido, espértanos do doce soño do non pensar.

Espero, apreciado lector, que saibas saborear esta poesía que Queralt tan amablemente nos ofrece. Toda ela zumega sinceridade, honestidade intelectual e paixón pola verdade. Para poder interiorizar o seu contido, terás que facer un esforzo para silenciar as voces que resoan no teu interior, adoptar unha actitude receptiva e deixarte extasiar polo texto. Boa viaxe, lector!

Francesc Torralba Roselló
Filósofo e teólogo laico

“O home é un aprendiz, a dor, o seu mestre”ⁱ

Alfred de Musset

“É obvio que mesmo un mundo imaxinado tan diferente do real como se queira, ten que ter algo –unha forma- en común co mundo real.”ⁱⁱ

Ludwig Wittgenstein

“En realidade, todos os seres vivos, animais e persoas queren vivir, e esta vontade tan só desaparece en circunstancias excepcionais, coma unha dor insoportable.”ⁱⁱⁱ

Erich Fromm

.....
.....

Unha escaleira de caracol con chanzos
de granito encadeados entre paredes
e un teito non moi alto dun pasadizo
rabuñado, perforado na rocha,
onde o ollo non atravesaa superficie
se cadra redondéaa dálle forma,
pero non descobre os seus misterios.
Poderíase especular se un bafo
de enerxía soprou sobre un chisco
de materia prima e se deu
lugar a unha vida e se despois
este combinado experimentou
cambios decisivos e extraordinarios
para tornarse entón nunha imprecisa
e esfiañada evolución
que nos levara con certo convencemento
ata aquí, o momento desta historia.
Quizais nos extralimitariamos se
formularamos que aqueles mencionados
a partir de agora seres vivos
sucederónse un tras doutro e fixérono
seleccionándose entre eles os máis aptos
e deixando a un lado os menos adaptados.
Seres moi antigos e indeterminados,
que non podemos asegurar que existiron

porque xamais ninguén os viu
nin temos ningún indicio fidedigno,
ata chegaríamos a concluír,
sen medo a desviarnos demasiado
da realidade, que aqueles seres,
en contra do que se poida pensar
sobre a máis que improbable existencia,
perforaron unha escaleira dentro da rocha.
Así mesmo poderíamos impoñernos
a tarefa descomunal de procurar
descifrar un motivo por pequeno que sexa
sobre o *porqué* do inicio dunha obra
coma a que aquí se emprega a modo de exemplo.
Pero o pasado móstrasenos turbio
e énos imposible determinar
cales foron as causas e polo tanto
teremos que levar ás costas
o descoñecemento daquelas orixes:
todo o que se atribúe á escaleira
escápanos como tamén os seus inicios.
Non saberíamos afirmar se dentro todo
é escuridade, quizais nos trabucariamos
porque non estamos moi seguros, pero
no interior vivía unha luz
esmorecida que non se sabe de onde xurdía:
unha incerta e descoñecida fonte,
unha luminosidade absorbida

durante séculos polos poros da pedra.
Podemos conxecturar que unha vez
alí dentro non saberíamos qué podería
suceder se imprudente alguén se decidira,
–non adiviñaríamos a santo de qué–
a ascender polo túnel e subir a escaleira.
Pois ben, seguro que nos sorprendería
se nos afirmasen en contra de todo
prognóstico que resulta inverosímil
pero certo que alguén habita na rocha.
Procedente de non se sabe qué arredado
recuncho, sen intuír de onde, algunha
cosa remonta dende o máis profundo
da escuridade que nos é descoñecida.

.....

«... Douscentos cincuenta e tres mil vintetrés
douscentos cincuenta e tres mil vintecatro
douscentos cincuenta e tres mil vintecinco...
Ei coidado pensa pensa por qué
sempre que chegas a este punto te perdes
e tes que volver comezar o reconto.»

.....

Escoitamos unha voz de alguén que fala?
Non nos sorprende confirma o que xa intuíamos.
Pero non cremos que se trate dalgún
deses seres mencionados ao principio
por natureza mineiros que pola dura

tarefa que facían deberon de ser moi
rudos senón dunha especie máis
evolucionada máis sensible
que seguramente e pronto estaríamos
de acordo se a este habitante inicial,
a ese ser, o chamáramos home.
Entón poderíamos pensar ou imaxinar
que un día malgrado ou non sempre
hai opinións para todos os gustos
porque nunca nos poríamos de acordo
sobre se puido elixir ou non
a vontade chegar a un mundo estraño,
un home dicíamos, foi parar non
adiviñamos cómo, no medio das tebras.
Por primeira vez abriría os ollos
de par en par para sorber con avidez
imaxes dentro do seu pequeno cerebro
e se foramos testemuñas
presenciais, fortuítas, poderíamoslle
entrever un inocente sorriso.
Pero e polo que a nós nos afecta
nunca escoitáramos choros de neno
nin un deses sons guturais de meniño
polo tanto non nos poderíamos referir a ningún
nacemento en concreto; o máis probable
é que se trate dalgún home pero
non o volveremos dicir, tan só saberemos

que é débil que se se asoma ó abismo
do vivir, finalmente sucumbirá.

Aínda agora non intuímos o seu nome.

.....

Esta escaleira existe porque Vacu
a habita e mentres aquí viva existirá.

Agora ben se sae soamente no caso
de que lograra facelo, cousa que non
queremos afirmar ou desmentir, podería
esvaecerse e correr o perigo extremo
de quizais endexamais volvela ver.

Así que mentres se atope dentro e vaia
contando os chanzos sempre lle será
posíbel volver arriba ou abaixo ao punto
que decida, pero se se despista,
entón podería perderse na noite.

O comportamento deste Vacu é
coma o de calquera aprendiz, debe
repetir ata a saciedade
todas as accións orientadas,
a moverse pola escaleira e a coñecer
—antes de pensar noutras cousas—
o seu entorno e, resumindo, despois
dunha fonda e lenta dixestión,
a consolidalas e facelas súas.

E non demasiado á lixeira quizais
e polo tanto seriamente pensase

que podería recorrer ese abrupto
pero regular terreo non tan só
de xeito especial senón tamén
avanzar arriba ou abaixo o máis posíbel
e ademais contar a medida que o fixera
sumando ou restando un pé tralo outro
retendo na memoria a cifra
e por último, e á vez, manter
os ollos e as orellas sempre alerta
á espreita de calquera pequena
ou escondida ou insignificante pista,
non deixar nada ningún recanto nin perfil
para investigar a pesar da continua
chantaxe das dúbidas que ten a mente.
Debería probar o sólida que era
e o ben feita que estaba esta escaleira.
Coas mans tempo e moita paciencia
e coma se dun ritual se tratara
podería percorrer de novo as pedras cada
prego cada entrante e acariñar
a lisa ou rugosa superficie
deixando que estas sensacións
lle chegaran directamente á cabeza.

.....

«...Catrocentos trinta e dous mil vinteseis
catrocentos trinta e dous mil vinteseite
catrocentos trinta e dous mil vinteoito...»

.....

Mantiña estes hábitos porque intuía
esa firme crenza en que dalgunha
forma así se opuña á marcha
á incerta e cruel fuxida do tempo.
Nun intre de receso sentado
nun banzo e apuntalando as costas
na rocha a súa mente rememora
anacos pequenos do pasado do camiño
percorrido e no chan reflexiona
sobre os métodos empregados.
Alí onde o vimos por primeira vez
nun lugar indeterminado do tempo
pensamos que xa posuía un certo saber
que nunca puidemos identificar
e se dende entón ata agora lle sumamos
todos os coñecementos que a súa razón
puidera atrapar –que poderían
ser moi escasos e que cre lle foron
sumamente útiles– podemos percibir
que na maioría das ocasións
perdérase por simple desidia
un comportamento que consideramos
non demostra indicios de intelixencia
senón dunha increíble estupidez.

.....

Comeza coma unha leve percepción

ao principio e de seguido crecente
que contén algunha cousa certamente
de comechón e que non podemos lembrar
cando empezou ou se houbo^{iv}
algún tempo no pasado no que non estivera.
Supoñamos que sinxelamente non se vai
que hai unha dor que segue a Vacu instálase
nos seus ósos non desaparece.
Imaxinemos que é crónica e resulta
que é especialmente insidiosa
porque traballa sempre case
completa e constantemente en segredo
–inferno que abrasa o seu interior–
e non o sabemos pero por desgraza
probablemente lle afecte corpo e mente.
Non cremos que sexa importante pero
esta nova dor impediralle moverse
ata o punto que subir un só banzo
causaralle unha multitude de punzadas
arrepiantes e insoportables.
E podería berrar en silencio contra
esta dor que o impregnou
dende tempos inmemoriais podería
pedir clemencia pero non
lle serviría de nada porque estes
imperativos son inútiles aínda así
hai un impulso incontrolable

que o empurra a probar a reclamar respostas
pero non recibirá palabras tan só
silencio e un puro e terrible sufrimento.

.....

Apoderárase conquista tras
conquista do espazo desta escaleira
que habitaba e Vacu considerábase
capacitado para dominala en toda
a súa alongada e retorcida amplitude.
Ás veces quizais pero moi poucas
admitía sentirse realmente
fachendoso e enaltecido e con renovadas
forzas porque pensaba que podería
apropiarse das súas recentes
descubertas novas capacidades
e a medida que conquistaba o mundo
—agora e aquí lembramos que se reduce
ao pasadizo perforado na rocha—
e que el coñecía tamén captaba
algunhas desas leis máis sinxelas
que o gobernaban e así ampliaba
o coñecemento do balorento entorno
por onde e, por dicilo cunha palabra
menos pexorativa, deambulaba.
Pero era tamén por este motivo
polo que sabía recoñecer os seus propios
límites que se atopaba cada vez máis

empequencido diante dos misterios
que aínda podería agochar a escaleira.
Dábase de conta da delicada
situación na cal se atopaba.
Padecía angustiáballo non saber
qué outros sufrimentos lle atacarían
crúa e terriblemente máis arriba.
Que se pode esperar dun ser tan fráxil?
Entón era necesario que Vacu elixira
seguir adiante inda que descoñecendo
os máis que probables perigos
e asumir a dor que o acompañaba
sempre tan crónica e inevitable,
–tortura constante do corpo e a mente–
ou ben recuar e baixar a escaleira
e nun momento de gran debilidade
deixarse ir e caer, considerar
que non paga a pena e deixalo estar.
Agochado na penumbra xorde
a tentación de ir cara atrás
de reencontrar o que lle é familiar
e coñecido unha forma esta
coma calquera outra –sospeitamos
que a única– de sentirse seguro.
Pero se non lle quixeramos dar
importancia dabondo ás súas fráxiles
mostras de lembranzas podería pasar

que Vacu non tivera unha historia,
sería coma se non existira.
Pero agora non o consideraremos
porque sería unha estúpida perda
de tempo e porque o que máis interesa
é seguir adiante non descoidar o ritmo.
Un Vacu emprendedor déixase levar^v
por posibilidades descoñecidas
tan só entrevistas, deixarse ir,
abandonarse conectar co mundo
interior afectivo e sensorial
da escaleira... Pero produce un certo
estremecemento ou pavor porque
o instrumento da intuición é capaz
de verter paixóns incontrolables
e ilusións e inquietudes e angustias.
Entón se Vacu quixera descubrir
novos lugares sería necesario que penetrara
escaleira arriba a incerteza balanceándose
na dúbida e afondando e tomando parte
sobre unha das accións posibles
e despois, unha vez tentado o novo
campo de acción e unha vez conseguida
certa clarividencia, debería actuar.
As accións deste plan que prevía
seguir retíñaas na memoria,
se eran acertadas volveríaas

empregar noutros treitos da escaleira
e rexeitaríaaas se resultasen inútiles.
Más adiante cando o estado das cousas
o pedise volvería recorrer
á anterior estratexia a esa
que permitiu a Vacu enfrontarse
a situacións moi parecidas
—como por exemplo nas ocasións
que poderíamos pensar demasiado seguidas
pola súa gran tendencia a caer
ou tropezar máis de dúas veces
por mor do mesmo chanzo unha forma
tradicional e moi coñecida
por todos de nomear a incompetencia—
para superar novamente o obstáculo
doloroso e conflictivo doutros tempos.
Actuaba volvía avanzar sempre
preocupado e fusco esperando
o descubrimento, o definitivo,
o que lle levara a tranquilidade
a esa a súa atormentada mente:
un monólogo que dispara unha voz
que resulta ser dentro da mente outro
monólogo e así repetidamente
na profundidade da cabeza ata o infinito.
Que o inquietaba, que o empurraba
e de onde procedía o desacougo?

.....
«...Seiscentos sesenta e catro mil cento dous
seiscentos sesenta e catro mil cento tres
seiscentos sesenta e catro mil cento catro...»
.....

Existe a enerxía interna que o perturba
se non pode expresar e descargar
a excitación que agora experimenta,
acabaría por aumentar o malestar.
Bótase e os chanzos crávanselle na testa,
costas e cu, pecha os ollos
e deixa de pensar no paso do tempo.
Mentres a man busca o adormecido membro
acaríciase o glande e os sucios testículos
e imaxina que alguén igualmente espido
—tan só podería ver un ser coma el
porque non ten a imaxe de ningún outro—
o ameaza co seu pene erecto
abre as pernas por riba e mételle
a dura verga na boca aberta
e atráeo canda si para que o masturbe
colléndoo polos pelos e facéndolle
mover a cabeza para que se axuste mellor
ás necesidades do seu pracer
mentres Vacu o agarra polas nádegas
para axudar a controlar a acometida.
Excítanse os dous a fondo, un bo anaco.

Pouco a pouco Vacu sente na súa man
cómo aquel membro adormecido
esperta con gana de crecer e facer
valer a presenza do desexo:
o desenlace é de todo previsible.
No momento culminante o falso dobre
desaparece e no punto exacto
do non retorno chega a espesa borraaxeira
do orgasmo e embaza corpo e mente:
todo o sangue se concentra no sexo.
Pero de súpeto percibe unha punzada
horrible coma se agora lle traspasaran
o pene cunha grosa agulla.
Fundidos os dous, esta experiencia
de dor e pracer xuntos non se pode describir:
unha protuberancia de carne
vermella de sangue e anormalmente inchada
ata que explota coa exaculación
ata que mana o esperma e ensúcialle
as mans e a espesa beberaxe dispersa
polo chan un final inapelable.
Despois retorto o corpo polo tormento
o corazón recupera o ritmo tranquilo
e a respiración tórnase fonda.
Coa cara botada sobre un frío
banzo Vacu reconece o silencio
que chega despois da excitación.

O pracer é un agasallo que chega e marcha
e dura demasiado pouco, instantes efémeros,
pero o sufrimento ten ese gran poder
de residir perdurable ao longo do tempo.
Vacu vese obrigado a continuar
aprendendo a convivir coa dor.^{vi}

.....

Co paso dos días imponse o deber
íntimo de pensar continuamente
nas pedras de non distraerse nunca
porque o esquecemento máis insignificante
podería redescubrir o seu tormento
e chegar a ser –nun futuro– intolerable.
Quizais Vacu enganábase pensando
que aprendería demasiadas cousas pero
en realidade non sabemos se sería
capaz de fixar a mirada sobre
as esenciais e isto poderíalle
impedir pór en orde o seu cerebro
e asumir unha actitude adecuada
cara si mesmo e o contorno da escaleira,
o ambiente semiescuro que o rodea.
Se avanza os chanzos non se quedan, vanse,
sempre distintos posponse entendelos.
Vacu estivo moito tempo confinado
entre estas dúas paredes e tivo
que dedicar gran parte do seu esforzo

a contar e descontar todos os chanzos
pero tenderá aínda a prolongar
esta actitude incluso despois
dos anos cando xa non pareza necesaria.
Véndose el mesmo absorto tan só
no constante e repetido reconto,
corre o grave perigo de dedicar toda
a enerxía a este tesón
e polo tanto a obstaculizar e empobrecer
a busca dun *porqué* á existencia.
Vacu pensaba que nunca
tropezara con ningún ser coma el ou alguén
diferente pero en definitiva
algún outro e isto facíalle presentir
unha estraña nostalxia que podería
chegar a converterse en somnambulismo.^{vii}
Falaba só e facíao coa boca
torta coma se se dirixira a alguén
que andara canda el pero,
está claro, sabemos que non hai ninguén máis
e entón, por qué demo o facía?
Tenteando as sendas da loucura
errático extraviábase na *nada*
e o baleiro que o arrastra mostra
un ser de seguridade escasa
pero coa mínima capacidade
para convivir con todas esas noites:

as tebras que arriba e abaixo carrea.
Atorméntano inutilmente os actos
nimios e máis irrelevantes, poderíamos
asegurar que teima en tomarse
demasiado en serio calquera
minúsculo e insignificante detalle.
Se o examinamos con lupa veremos
algúns instantes conxelados no tempo
que non incorporarán nada máis agás
un corpo mutilado e o seu sufrimento,
carente do todo de calquera palabra.
Veremos como a súa dor é tempestade
que explota violentamente encerrada
na armazón do corpo e da mente.
Vacu sempre ten canda el a dor
está con e dentro del, lonxe de calquera
posibilidade de observalo dende fóra
e polo tanto de descubrir a súa orixe.
Apertados os dentes e engurradas as cellas
fusca mirada e naufragados os ollos,
a xistra no medio das meniñas tolas
e os pelos de punta e o cranio gretado,
breves xemidos e un pranto que pide auxilio
dende un corpo enchido de estremecementos.
.....
Cando meditaba podía chegar
ata unha conclusión aproximada

polo menos ata un leve presentimento
de que a pesar dos seus limitados e ínfimos
coñecementos buscaba coma sen
querelo un *absoluto* que envolvera
toda esa angustiada soidade.

Pero chegaba sempre á certeza
de que todos eses razoamentos que tanto
o preocupaban traíanlle tan só
un substituto ó que era imposible
recrearlle o seu verdadeiro nome.

Empapado de medo a vacuidade
da temible *nada* posuía:

os sentimentos que manan dun corazón
vencido asómanse e caen ó fondo
dun abismo do cal non renace ninguén.

.....

«...Oitocentos corenta e cinco mil trinta e cinco
oitocentos corenta e cinco mil trinta e seis
oitocentos corenta e cinco mil trinta e sete...

Se agora caio ninguén irá tras de min.

Cal é a procedencia do fel,

dos esgarros negros, dos cuspidos densos?

.....

Entón enmudeceu de socate e unha algara
branca cubriulle os iris e rapidamente
un lóstrego azul furou as pupilas
e a néboa espesa invadiu o cerebro:

no interior as voces reaparecían,
sabía moi ben o que isto significaba.

.....

vertixe mareo angustia e delirio
visión de nenos moribundos que berran

.....

Aquel estado era coma volver
en si despois dunha embriaguez
producida polo efecto dunha droga.
Sentir o mal sabor e a lingua pastosa
enchendo o corpo coa sensación
non moi agradable que produce
parar despois dunha longa viaxe
no intre que o andar rítmico finaliza
provocando silencio dabondo
para que dentro as voces aínda resoen.

.....

vertixe mareo angustia e delirio
visión de homes e mulleres que gritan.

.....

Sempre pensaba noutra cousa
ó mesmo tempo que subía a escaleira
para non perder o tempo como se quixera
atopar algunha resposta máis adiante
–non sabe cal– sublime ou magnífica.
De cotío corrixíase inclinando
as reflexións cara este misterio,

entón parecía entender o que buscaba.
Outras, pensaba de forma errática
e perdíase entre os seus razoamentos
ata que ao final abandonaba a busca
dese nome imposible de mencionar.
Pero cando quería afastar estes
pensamentos para que non o distraeran
dos outros problemas dos cales podería
sacar algún proveito, entón empezaban
a xurdir inoportunos e con máis forza.^{viii}
Inda que se esforzara ata o límite
para querer ser perfecto non sabería
espirse da condición
das súas debilidades que son
a raíz da súa insuficiencia.
Hai algunha cousa inexplicable^{ix}
que na mente de Vacu nace e brota
lentamente: imaxes escuras, lembranzas
perdidas e un debate que vén de lonxe.
Demasiado confuso chega á consciencia
un remuíño de grises onde non se pode
distinguir forma ou símbolo ningún
que se deixen traducir ou interpretar.
Que sube ata a superficie
da conciencia a solicitar
o dereito a converterse en real, tanxible?
Vacu conmóvese, retórcese e érguese

dos banzos e comézase a preguntar
—sen deixar nunca de subir a escaleira—
cal podería ser este comportamento
que ultimamente tanto o asexu.

Por que agora se decata e antes non?
Quere procurar facelo xurdir de novo
e fai volta atrás no pensamento
buscando o instante preciso cando foi
cando empezou ese desacougo.

.....

Sempre vive dentro da mesma atmosfera
a luz esmorecida que o envolve
o silencio escuro que lle preme as tempas,
así é cando cre que se refai o camiño
poderá descubrir a primeira causa
do efecto que o trouxo ata este
presente e que o terá que guiar de agora
en diante. Pero despois de tanto
tempo, o esforzo requirido é demasiado
importante para un ser coma Vacu
que sempre loitou sen descanso
na penumbra desta galería
arrastrando ás costas medos e tebras,
e para que dende ese intre buscado
nas lembranzas ata aquí non haxa nada
no medio do camiño de retorno, aparta
calquera obstáculo e todo pensamento

estranho e pecha os ollos con forza
e coas torpes mans repásase
a cara e o corpo coma se Vacu quixera
arrincarse o arame espiñoso que o atrapa
e o envolve con dores terribles
que lle esgazan a pel e lle fan profundas
feridas, ata o límite do sufrimento.

.....

vertixe mareo angustia e delirio
visión de nenos moribundos que berran
vertixe mareo angustia e delirio
visión de homes e mulleres que gritan

.....

Entón parece que se concentra como nunca
e que ningunha distracción o sacará
deste estado de ensimesmamento crítico
e prepárase para facer unha nova tentativa
suprema coma se quixera rebelarse
contra esta angustia que o abafa.
Pero despois unha vez máis
volve experimentar o baleiro da *nada*,
detense e por un momento xa non pensa.
De seguida e sen saber por que
volve de novo subir e baixar escaleiras
varias veces coma se quixera
recuperar o reconto dos chanzos:
a seguridade que dá un mundo palpable.

Sabe que a súa viaxe pola memoria
foi un fracaso: devolveulle moi vivo
o desengano e sentiuse máis miserable.

.....

«...Un millón cen mil cincuenta e un
un millón cen mil cincuenta e dous
un millón cen mil cincuenta e tres...»

.....

Esta galería que se empoleira
furada dentro da rocha estaba chea
de fendeduras abertas nas paredes
das cales manaba unha purulenta secreción:
feridas da pel do mesmo Vacu.

Esa escaleira que nunca remataba
abandonárao no medio dun túnel
indo arriba e abaixo cara a un final
que non chegaba que non se albiscaba.^x

Corría e pensaba que a suor
era sangue e pus pestilente que manaba
das paredes chagadas sangue mesto
que lentamente pingaba ata
os banzos e enchoupáballe os pés nus.
Cando o ar se volvía irrespirable,
agoniante, as tebras cercábano
e premíanos coma se un coloso
anoxado e irascible o secuestrara
entre as súas mans para esmagalo.

Aínda que gritara e berrara
pedindo axuda, espavorecido,
sabía que ninguén o escoitaría.
E cando xa non podía avanzar máis^{xi}
irto sentía os fortes latidos nas tempas
quería parar o corazón, tranquilízalo,
porque xamais o faría por si só:
ceibarse e axudalo a repousar.
Estaba en constante perigo, a fronteira^{xii}
entre a vixilia e o sono entre o verdadeiro
e o irreal, é unha zona desprotexida
dos posibles obstáculos, das trampas
e os abismos que en cada novo paso
se poderían abrir, e, inda que nunca
lle ocorrera, desconfiaba.
E sempre que volvía ter estes
pensamentos fraqueábanlle as pernas,
cambaleándose subía a modo
coma se un abismo puidera sorprendelo.
Nesta vida tan maquinal
coma a súa, que pasará *mañá*?
E que pasou *onte* ou *antonte*?
Na profundidade do cerebro
de Vacu pérdense todos os pensamentos.
Así pois ocorre que intentar
reproducir o tempo é traballo en balde,
todos os esforzos son inútiles.

E comeza por un lene cansazo
imperceptible coma cando un día
imaxinamos que escoitamos unha voz
moi distante que nos murmura
ao oído e despois de prestar
atención deixámola estar porque
non cremos que fora real, posíbel.
Un bo día cando Vacu xa non o espera,
disimulando saca a testa ese
porqué e todo empeza a afundirse.
Treme coma se tivera frío, senta,
e asediado pola escuridade, totalmente só, chora.
A que vén dar a un infeliz a luz
a vida aos que teñen o amargor no corazón
que aspiran á morte sen que veña?^{xiii}
.....

Non, Vacu nunca foi sabio na súa
soidade xamais soubo qué facer con ela
e non cre en ningún máis alá afundido
como se atopa na lama do infortunio.
Agora, despois de tanto tempo, tanto que xa
nin se lembra, case non ten
un intre de tranquilidade:
nestas escaleiras persígueo
o bafexo dos soños máis terribles.
Entón é difícil fixar o instante
preciso cando Vacu fixo o paso sutil

e o espírito apostou pola morte.^{xiv}
Inquedo e desexoso de coñecer,
se aínda fora capaz de mirar máis
aló de si mesmo e levantar
a mirada por riba dos propios
medos, tería a posibilidade
de recuperar o interese por vivir.
Cando unha desas voces lle falou
hai xa moito tempo e puido acalar
o seu tormento, agora outra recítaa
e renova o lamento no punto
no cal terrible se interrompeu.

.....
vertixe mareo angustia e delirio
visión de nenos moribundos que berran
vertixe mareo angustia e delirio
visión de homes e mulleres que gritan
.....

E escápasenos algunha cousa, cal?
Que fai que este despoxo se aferre
á escaleira que mereza tanto a pena?
Non aprendeu da trágica experiencia
de que alí tan só atopará sufrimento?
Mantense constantemente nun esforzo
extremo, solitario, e sabe que nesta
conciencia, nesta revolta,
está desafiando unha resposta.

Vacu un saco de ósos enfraquecido, deforme,
esgotado pola dor do corpo e da mente
case imposibilitado para moverse
espido sucio por culpa das incontinencias
chagados os labios e a pel, esgazados,
arrástrase pesadamente e... Non poderá.
Tose e atragóase e vomita esputos
pero coas mans rabuña chanzos
na escaleira co ánimo de seguir subindo,
lentamente, o peso da existencia.
Despois de tantos anos de incesante dor^{xv}
el é en certo sentido tan só ferida,
o seu carácter é inseparable xa
do seu sufrimento, íntima unión.
Dentro da escaleira óense ruídos
amortuxados un certo rumor
de alguén que anda que se arrastra.
Escóitase unha voz case inaudible
dun ser ferido, non obstante, non son
palabras verdadeiramente, seméllanse
aos alaridos dunha ferida aberta.
Entón todo o que se ve e se percibe
comprímese nunha soa imaxe
que expresa unha longa metamorfose
froito dun prolongado sufrimento.
Chegará a descubrir que padecer^{xvi}
pódese considerar coma o seu

verdadeiro destino onde o sufrimento
é a súa tarefa, a única tarefa.

Así quizais agora podería entrever
que ata el, padecendo tanto, é único
e que está moi só, ninguén o poderá
alixeirar ou sufrir no seu lugar; existe
soamente unha oportunidade e esta
reside no xeito de cómo o soporte.

Ben, qué lle imos facer, pero, cómpre que siga?

Non o sabemos. Vacu xa non ten nada máis
que perder nesta ridícula vida.

E logo de seguido e rápido
bordaremos artificios máis ou menos
consistentes para salvar os restos
aínda que cremos sinceramente
que as oportunidades de ter éxito
son moi reducidas. Verémolo.

.....

«...Un millón trescentos catro mil cinco
un millón trescentos catro mil seis
un mill... Como? Que fai aquí esta parede?
Non pode ser non o entendo non podo seguir
a escaleira remata e non hai máis banzos...! »

.....

Sen poder asumir xa de ningunha forma
a situación proferiu un berro
terrible e turbador coma se procedera

dun condenado ás peores torturas,
nacido da profundidade do ser
—mesmo nos conmoveu a nós—
un berro que leva rabia contida
e dores acumuladas e maceradas
durante anos, ata aquí: toda unha vida.
Pero que é o que vemos? Que ocorre?
Despois de todo este sufrimento seu
invádeo un sentimento unha estraña
e tranquila sensación de paz
coma se unhas mans suaves, descoñecidas,
lle acariciaran as feridas,
as do interior do corpo e as da mente:
respirar uns intres imperceptibles
sen temer as punzantes consecuencias.
Entón o impensable: **Vacu sorrinos!**

.....

Calamos e chegados a este punto calamos.
Diante dun ser sufrinte que puido
soportar tanta dor todo este
tempo, tan só podemos calar e observar.

.....

(Así é que sobre as realidades^{xvii}
máis importantes e á vez radicais
non se sabe gran cousa, nada se pode dicir.
Non existe onte nin mañá. Todo é agora.^{xviii}
Pon este final de manifesto
a *nada* ou a *transcendencia*^{xix}?
A verdadeira e única saída
da escaleira atópase precisamente
alí onde non hai ningunha posíbel?)
.....

-
- ⁱ *La nuit d'octobre* (1837) de Alfred de Musset.
- ⁱⁱ Do *Tractatus logico-philosophicus* traducido por J.M. Terricabras.
- ⁱⁱⁱ Do libro *Del tener al ser* de Erich Fromm.
- ^{iv} Inspirado nuns versos de Dickinson.
- ^v *Tan humanos* de A. Capellá.
- ^{vi} *La escritura del desastre* de M. Blanchot.
- ^{vii} *Pasenow o el romanticismo* de H. Broch.
- ^{viii} *Proslogion* do bispo de Canterbury en *Fides et ratio* do Papa Xoan Pablo II.
- ^{ix} Versos inspirados en *Á busca do tempo perdido* de M. Proust.
- ^x *Viaje al fin de la noche* de L.F. Celine.
- ^{xi} Inspirado nunha frase do libro *El dolor* de M. Duras.
- ^{xii} Inspirado nun parágrafo do libro *La frontera* de W. A. Mitgutsch
- ^{xiii} Versos copiados do Antigo Testamento: *Libros sapienciais - Libro de Job*.
- ^{xiv} Versos inspirados en *El mito de Sísifo* de A. Camus.
- ^{xv} Versos inspirados na dor de *Filoctetes* de Sófocles.
- ^{xvi} Versos inspirados na lectura de *El hombre en busca de sentido* de Viktor Frankel.
- ^{xvii} Versos inspirados na introducción ao *Tractatus logico-philosophicus* de L. Wittgenstein de J.M. Terricabras.
- ^{xviii} Verso inspirado en *El mito de Sísifo* de A. Camus.
- ^{xix} Que é radicalmente superior, que está máis alá da experiencia de Vacu.